

Asia: VN/2166/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta (opintosetelikokeilu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tieteentekijät kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Opintosetelikokeilu on nuorten näkökulmasta hyvä. Kiitämme aloitetta siitä, että ilman opiskelupaikkaa jääneille nuorille pyritään tarjoamaan joustava tapa tutustua ja aloittaa korkeakouluopinnot maksuttomina, avoimina korkeakouluopintoina.

Enemmistö Tieteentekijöiden jäsenistä työskentelee korkeakouluissa opetus-, tutkimus- tai muissa asiantuntijatehtävissä. Henkilöstön näkökulmasta olemme huolissamme siitä, että korkeakoulujen opiskelijajoukko kasvaa nopeasti ja merkittävästi samalla, kun korkeakoulujen rahoitus per opiskelija on laskusuuntainen ja huomattavasti alempi kuin muissa Pohjoismaissa. Suomessa on myös verrokkimaita heikompi opettaja-opiskelija-suhdeluku, eli meillä on jo nykyisin korkeakouluopiskelijoita enemmän suhteessa opetushenkilöstön määrään kuin keskeisissä verrokkimaissa. Tämä heikentää niin opiskelijoiden kuin opettajien hyvinvointia sekä potentiaalisesti koulutuksen laatua.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, on vaikea arvioida ennalta, miten moni nuori tulee hyödyntämään mahdollisuutta opintoseteliin. Samalla korkeakoulujen aloituspaikkoja lisätään. Aloituspaikkalisäyksille valtioneuvosto on myöntänyt määräaikaista lisärahoitusta, mutta samalla korkeakoulujen perusrahoitusta on leikattu. Opintosetelikokeiluun on arvioitu käytettävän lisärahoituksen yhteensä noin 56 milj. euroa koko kokeilun ajalla 31.7.2030 asti.

Hallituksen esityksen mukaan ”opetus- ja kulttuuriministeriö korvaa korkeakouluille opintosetelikokeilussa opiskelijoilta harkinnanvaraisen saamatta jäävät maksut myöntämällä

korkeakouluille yliopistolain ja ammattikorkeakoululain mukaisen valtionrahoituksen korkeakoulujen maksatuspyyntöjen perusteella. Rahoitus kohdentuu korkeakouluille kohdejoukkoon kuuluvien nuorten opin.fi palvelussa tekemien ilmoittautumisten (opintopisteiden määrä) perusteella.” Näin ollen opintoseteliä koskeva rahoitus tulee korkeakouluille aina jälkikäteen.

Olemme huolissamme korkeakoulujen henkilöstön työmäärästä ja mahdollisuuksista selviytyä tehtävistään käytettävissä olevan työajan puitteissa ilman, että koulutuksen laatu heikkenee. Yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstöstä edelleen jopa 70 % työskentelee määräaikaissa työsuhteissa. Ammattikorkeakoulujen työsuhderakenne määräaikaisten ja vakituisen henkilöstön välillä on parempi, mutta aloituspaikkoja on lisätty AMK-puolella jopa enemmän kuin yliopistoissa, joten resurssipula on todellinen molemmin puolin korkeakoulusektoria. Tarpeeseen nähden riittämätön rahoitus vaikeuttaa henkilöstön asemaa yhä enemmän, kun käytännössä samalla henkilöstömäärällä yritetään kouluttaa yhä suurempi ja moninaisempi joukko opiskelijoita.

Opintosetelin nopea voimaantulo jo 1.8.2026 ja rahoitus, joka tulee korkeakouluille jälkikäteen toteutuneiden opintopisteiden perusteella, ei kannusta korkeakouluja rekrytoimaan ennalta tai edes ajantasaisesti riittävää määrää henkilöstöä. Vaikka koulutustason nosto ja nuorten sujuvamat siirtymät korkeakoulutukseen ovat tärkeitä tavoitteita, nämä ikävä kyllä näytään toteuttavan korkeakoulujen henkilöstön hyvinvoinnin sekä koulutuksen laadun kustannuksella. Hallituksen esityksen vaikutuksia korkeakouluille olisikin ollut syytä tarkastella myös henkilöstön näkökulmasta.

Lisätietoja:

Nina Hahtela, toiminnanjohtaja

Miia Ijäs-Idrobo, erityisasiantuntija

Ijäs-Idrobo Miia
Tieteentekijöiden liitto